

COSMINA CRISTESCU

“Transilvania” University of Braşov

**THE ROLE OF THE ROMANIAN LANGUAGE TEACHER IN THE CONVEYANCE
OF COMMUNIST IDEOLOGY (1948-1989)**

Abstract: In the Communist era the role of the Romanian teacher is one of paramount importance because it has the mission of forming/ “formatting” young spirits. Of the quality and quantity of knowledge that the teacher possesses and it is able to give to the next generations, of his professional instruction (but mainly of his ideological training), depend on the efficiency of education and especially the effectiveness of propaganda. Most Romanian teaching methodologies of language and literature published during the communist regime offer one chapter aimed at developing teacher’s training and to its role in teaching the subject. He is the one who controls and leads the process of training and education, he contributes to the overall goal (for over forty years) of the Romanian school i.e. the education of the younger generation in communist spirit.

Keywords: Communism, Romanian teacher, methodology, propaganda, curricula.

În România comunistă din timpul regimurilor Gheorghe Gheorghiu-Dej și Nicolae Ceaușescu, învățământul este controlat de stat și politizat, având un rol semnificativ în formarea „omul nou”, dependent de ideologia constrângătoare.

În pofida deselor schimbări care vor apărea în procesul de învățământ în perioada orânduirii totalitare din România (la nivelul planurilor de învățământ, programelor școlare, manualelor, îndrumărilor metodice etc.), un element rămâne constant și anume faptul că totul se desfășoară perfect controlat, totul este ideologizat până la saturație. Nimic nu este lăsat la voia întâmplării deoarece de eficiența îndoctrinării de astăzi depinde viitorul partidului de mâine: „În condițiile desfășurării construcției socialiste în țara noastră, cadrelor didactice le este încredințată nobila misiune de a pregăti și forma pe viitorii cetățeni ai statului, de a da patriei caractere ferme, conștiințe superioare, oameni instruiți, multilateral și armonios dezvoltați, capabili să apere și să sporească cuceririle și realizările poporului, să aducă efective contribuții patrimoniului de cultură și civilizație al umanității.

Perfecta înțelegere a rostului și răspunderii lor, dragostea adâncă și mereu trează pentru copii și pentru școală, devotamentul nemărginit pentru poporul și patria noastră, încrederea și atașamentul față de orânduirea socialistă, interesul pasionat pentru profesiunea pe care o practică sunt numai câteva din trăsăturile comune majorității cadrelor noastre didactice, cheazășia calității și a rezultatelor muncii lor devotate.”¹

În perioada comunistă, profesorului de limba română i se cere competență profesională, i se cere să fie bine pregătit din punct de vedere științific și metodic, dar mai ales i se cere devotament față de partid. Cu alte cuvinte, o cât mai bună cunoaștere și aplicare a principiilor esteticii marxiste pentru a obține rezultate ideologice maxime: „Profesorul de limba și literatura română este chemat printre cei dintâi să sădească în conștiința elevilor atașamentul pentru idealurile comuniste, dragostea pentru Partidul Comunist Român, patriotismul. Prin evidențierea clară a mesajului înaintat – ideologic, politic și estetic – al operelor studiate, profesorul de limba și literatura română dezvoltă sensibilitatea elevilor față

¹ *Probleme metodice ale predării literaturii*, Editura de Stat Didactică și Pedagogică, București, 1962, p.7.

de frumusețile patriei, ale limbii și literaturii române, față de tradițiile de luptă pentru libertate națională și socială ale poporului nostru, față de realizările sale obținute sub conducerea partidului.”²

Deși etapele politicii Partidului Comunist Român, precum și etapele politicii educaționale sunt diferite pe parcursul celor peste patruzeci de ani de regim totalitar în România, precizările în metodicile de predare a limbii și literaturii române referitoare la rolul profesorului nu diferă mult. Permanent este accentuată latura ideologică, constrângătoare a pregătirii lui, în dauna libertății de formare a unor opinii proprii.

Evoluția pe care pare să o parcurgă statutul cadrului didactic este una falsă, rolul principal al profesorului în societatea comunistă fiind acela de a îndoctrina mințile tinere, după ce a fost, la rândul lui îndoctrinat. Pentru a oferi un exemplu, începând din aprilie 1948, Ministerul Învățământului Public se îngrijește să organizeze, la inițiativa partidului, școli de îndrumare a corpului didactic, de fapt de reeducare a acestuia în spirit marxist-leninist. Cursanții audiază conferințe ținute de membri marcanți din conducere (Ana Pauker, Vasile Luca, I. Chișinevschi, Gh. Vasilichi etc.).

Normele vieții și muncii comuniștilor, ale eticii și echității socialiste reprezintă codul în spiritul și litera căruia profesorii trebuie să-și desfășoare întreaga activitate didactică: „Vorbind de o nouă concepție asupra învățământului, ajungem, implicit la abordarea conștiinței noi a cadrelor didactice, chemate să pună în practică noua concepție despre învățământ.”³

Mesajul ideologic are o rezonanță cu atât mai mare cu cât se adresează unor minți mai tinere. Acestea sunt mult mai vulnerabile, mai ușor de îndoctrinat, mai puțin capabile de a filtra informația primită: „Programul educativ elaborat de partidul, nostru, întruchipat în cadrul principiilor și normelor muncii și vieții comuniștilor, al eticii și echității socialiste constituie îndreptarul principial și metodologic în educarea moral-cetățenească a întregului popor, a tinerei generații începând de la vârsta cea mai fragedă.”⁴

Dimensiunea ideologică pe care o presupune actul predării unei discipline este explicit exprimată de Nicolae Ceaușescu, secretarul general al Partidului Comunist Român: „misiunea profesorului nu se reduce la actul transmiterii cunoștințelor, ea presupune, în același timp, o mare răspundere pentru plămădirea personalității noilor generații de intelectuali, pentru modelarea conștiinței lor cetățenești, pentru cultivarea în rândul viitorilor specialiști a unor înalte idealuri de libertate și progres social.”⁵

Profesorul de literatură română are un rol activ în educarea celor ce vor construi mai departe socialismul: „Datoria școlii și în mod implicit a profesorilor de limbă română și de limbi materne este de a contribui la pregătirea pentru muncă și viață a tinerei generații, dezvoltând interesul pentru frumos, pentru știință și cultură.”⁶

Profesorul este un subordonat al entității colective a partidului-stat. Aproximativ aceleași idei se reiau în metodici diferite: „Profesorul de literatură este chemat să contribuie la realizarea educației comuniste a tineretului școlar, folosindu-se de înaltele virtuți sensibilizatoare ale operelor literare.”⁷

² Mircea Gheorghe, *Ghid metodic pentru predarea lecturii literare la clasele V-VIII*, Editura Didactică și Pedagogică, București, 1982, pp. 6-7.

³ Constantin Parfene, *Literatura în școală: Contribuții la o didactică modernă a disciplinei*, Editura Didactică și Pedagogică, București, 1977, p. 36.

⁴ Eugen Blideanu, Ion Șerdeal, *Orientări noi în metodologia studierii limbii române la ciclul primar. Citit-scriș, citire, compunere*, Editura Didactică și Pedagogică, București, 1981, p. 201.

⁵ Nicolae Ceaușescu, *Dezvoltarea învățământului, științei și culturii*, Editura Politică, București, 1979, p. 65.

⁶ Constanța Bărboi (coord.), *Limba și literatura română în liceu*, Editura Didactică și Pedagogică, București, 1983, p. 29.

⁷ Constantin Parfene, *op. cit.*, p. 158.

Pretenția partidului de a dirija educația și metodele prin care o face sunt reprezentative pentru o societate totalitară. Cele mai deplasate observații legate de rolul profesorului în societatea comunistă pot fi identificate în paragraful care încheie *Metodica predării literaturii române în clasele V-XI* din 1950: „Și, mai ales, profesorul trebuie să fie pătruns de faptul că el trăiește și muncește în Republica noastră Populară, în drum spre socialism și că i-a fost dată fericirea de a educa un tineret care trebuie să ducă mai departe cu hotărâre și avânt lupta pentru construirea lumii noi, lupta pentru socialism și pentru apărarea păcii.”⁸ Aceste formulări pompoase traduc grija pentru puritatea ideologică a regimului comunist. Rolul profesorului de literatură română este de a le forma elevilor cultura politică, nu cea literară.

Profesorul, prin pregătirea pe care o are, asigură calitatea lecției, forma de bază a procesului de învățământ. Formația lui profesională presupune însușirea mesajului politico-ideologic, pregătirea pedagogică și metodică, științifică și multilaterală. Pregătirea ideologică a corpului didactic, începută în 1948, va continua până în decembrie 1989.

1. Pregătirea politico-ideologică a profesorului de limba română

În România comunistă, nimic nu scapă neampruntat de sfera politicului. Profesorii de română au un rol important în răspândirea culturii în rândul maselor. Angajați în pregătirea oamenilor noi, care vor construi socialismul și comunismul, ei trebuie să aibă o corectă orientare politică și ideologică: „Serioasa pregătire teoretică marxist-leninistă a profesorului constituie o condiție indispensabilă pentru valoarea cunoștințelor lui, literatura însăși trebuind să fie privită în lumina concepției noi despre artă, care reflectă, ca și știința, realitatea obiectivă.”⁹

Aceste observații prezente într-o metodică editată în 1950 reflectă ideologizarea crescândă a tuturor domeniilor de activitate după instaurarea noului regim. Sovietizarea României, care a atins punctul culminant în 1952, a afectat sfera culturală și științifică, felul în care a fost rescrisă istoria, inclusiv istoria artei și a literaturii.

Și în perioada regimului Gheorghiu-Dej, ca și în cea ulterioară, a regimului Ceaușescu, predarea literaturii în școală va fi subjugată obiectivelor politico-ideologice ale partidului. Profesorul este diriguit, îndrumat, dirijat la tot pasul: „Pornind de la principiul că școala constituie factorul principal de educare și formare a tinerei generații, a omului în general, partidul trasează sarcini fundamentale învățământului, pentru înfăptuirea cu succes a marilor obiective ale societății noastre socialiste contemporane.”¹⁰

Este de datoria profesorului să studieze știința marxistă, materialismul dialectic și istoric. Ignorând însușirea filosofiei marxist-leniniste, cadrul didactic își privează de fundament însăși disciplina pe care o predă, își construiește lecția din clișee și lozinci, fără o temelie ideologică serioasă: „La baza studiului obiectelor de învățământ, inclusiv literatura română trebuie să stea concepția materialist-dialectică și istorică. În *Cuvântarea la Congresul educației politice și al culturii socialiste*, tovarășul Nicolae Ceaușescu a arătat rolul pe care-l are studierea literaturii române în școală, având în vedere substanța și mesajul literaturii noastre de la începuturi până astăzi, trăsăturile ei caracteristice permanente de-a lungul secolelor, puterea ei de influențare asupra conștiinței umane.”¹¹

Profesorul trebuie să cerceteze cu rigurozitate operele clasicilor marxismului. Metodica face recomandări explicite: Karl Marx, Friedrich Engels, *Despre artă și literatură*; V.I. Lenin, *Organizația de partid și literatura de partid*; *Despre literatură* etc.¹² Aceiași

⁸ *Metodica predării literaturii române în clasele V-XI*, Editura Cartea Rusă, București, 1950, p. 397.

⁹ *Ibid.*, p. 17.

¹⁰ Al. Bojin (coord.), *Îndrumări metodice privind studierea limbii și literaturii române în școală*, Editura Didactică și Pedagogică, București, 1980, p. 16.

¹¹ *Ibid.*, p. 16.

¹² *Probleme metodice ale predării literaturii, op. cit.*, p. 9.

metodică recomandă profesorului pentru a obține rezultate deosebite în predarea literaturii române și consultarea presei de partid („Scânteia”, „Lupta de clasă” etc.).

Ținta pe termen lung a procesului educativ este formarea unor oameni multilateral dezvoltați, însuflețiți de idealurile comuniste, având sentimente, convingeri, concepții superioare despre viață.

Lipsindu-i orientarea ideologică justă, susține una dintre metodicile editate în perioada comunistă, profesorul va da greș în acțiunea de educare a elevilor lui: „Numai un profesor bine orientat va putea să transmită elevilor săi cunoștințe științifice de literatură, va putea să le formeze o clară și adâncă înțelegere a fenomenului literar, să-i ajute să priceapă – printre altele – dezvoltarea dialectică a literaturii unui popor, caracterul de clasă al literaturii, caracterul progresist al creației marilor noștri clasici din trecut, originalitatea literaturii actuale, partinitatea comunistă, superioritatea metodei realismului socialist, legătura dintre conținutul de idei al unei opere și realizarea sa artistică, geneza și funcția socială a creației literare etc.”¹³

Metodica predării literaturii române în clasele V-XI din 1950 concluzionează în ceea ce privește pregătirea ideologică a cadrului didactic: „Afară de aceasta, în activitatea lui didactică, are o însemnătate uriașă nu numai bagajul bogat de cunoștințe din diferite domenii, ci și concepția lui social-politică și morală, dragostea lui față de patrie, devotamentul lui în lupta pentru pace și socialism, luptă dusă de oamenii muncii din țara noastră și din lumea întreagă în frunte cu URSS.”¹⁴ Aportul benefic al slavilor în istoria și evoluția poporului român va fi subliniat în repetate rânduri în metodicile și manualele școlare editate în anii '50.

Sugestiile de ordin ideologic din metodici pot fi cu ușurință corelate cu politica partidului. Dacă în metodicile apărute imediat după 1948, modelul este în permanență cel sovietic, după 1960, etapă care marchează politica lui Gheorghe Gheorghiu-Dej și apoi a lui Ceaușescu de distanțare față de Uniunea Sovietică, nu se mai face decât un apel palid la moștenirea stalinistă.

2. Pregătirea metodică

Omul de știință și ideologul din profesor sunt dublate de pedagog și metodist. Bazele pregătirii metodice și pedagogice se pun în perioada studiilor universitare și continuă să fie completate pe parcursul activității de predare.

Cunoștințele pedagogice și metodice ale profesorului se dobândesc doar odată cu studiul textelor din literatura de specialitate rusească, apreciază o metodică de la începutul anilor '50, perioadă în care fenomenul dominant era penetrarea culturii sovietice: „Pedagogia sovietică, cea mai înaintată din lume, este împotriva metodelor universal valabile, împotriva șabloanelor ucigătoare; ea cere să i se ia în considerare toate condițiile în care se organizează procesul de învățământ.”¹⁵

Formația dobândită ajută profesorul să conceapă cea mai eficientă strategie didactică pentru a transmite cunoștințe, pentru a forma priceperi și deprinderi. De măiestria pedagogică și metodică a profesorului depinde modul în care sunt transmise informațiile către elev. El trebuie să știe cum să procedeze pentru a realiza obiectivele urmărite, pentru a crea condițiile necesare pentru dezvoltarea aptitudinilor elevilor, pentru organizarea muncii lor.

Comparația dintre profesor și inginer (forțată și rizibilă) se impune în metodicile perioadei comuniste: „Practica pedagogică a viitorilor profesori are aceeași funcționalitate ca și practica productivă a viitorilor ingineri. Locul de desfășurare este pentru unii școala, pentru ceilalți uzina, fabrica, șantierul de construcție, fermele agricole etc.”¹⁶

¹³ *Ibid.*, p. 8.

¹⁴ *Metodica predării literaturii române în clasele V-XI, op. cit.*, p. 31.

¹⁵ *Ibid.*, p. 11.

¹⁶ Constantin Parfene, *op. cit.*, p. 158.

Metodicile publicate sub regimul comunist recomandă profesorului pentru perfecționarea pregătirii sale metodice participarea la cursuri de perfecționare, interasistențe, schimburi de experiență, discuții în comisiile metodice și cercurile de specialitate, dezbateri în cadrul consiliilor pedagogice sau consfăturilor cadrelor didactice. Aceste recomandări rămân de actualitate și în metodicile de predare a limbii și literaturii române postdecembriste.

Organizarea muncii profesorului și elevilor are un rol important în realizarea sarcinilor disciplinei. Acest lucru presupune o riguroasă planificare a activității pe o perioadă de timp determinată. Profesorul studiază planul de învățământ, programa și manualele școlare pentru a-și putea întocmi planificarea materiei. El preîntâmpină astfel riscurile muncii în asalt, aglomerarea elevilor etc. Conceperea unei strategii didactice se poate concretiza și în planurile de lecție întocmite de profesorii care au o experiență redusă în practica școlară.

În metodică sa, Constantin Parfene concluzionează: „Pregătirea psihopedagogică este indispensabilă unei activități didactice moderne, indiferent de specialitatea îmbrățișată, dar mai ales profesorului de română.”¹⁷

3. Pregătirea științifică

Pregătirea profesorului din punct de vedere științific este o expresie a autoperfecționării. Acest lucru se realizează prin documentare, lecturi sistematice, în scopul creșterii competenței sale profesionale: „Opera educațională are nevoie de cadre cu un profil complex, la conturarea căruia sunt chemate să contribuie discipline științifice și activități practice variate.”¹⁸ Aceeași idee o regăsim într-o metodică mai veche: „Pentru a deveni un bun profesor este necesar, înainte de toate, să stăpânești temeinic știința care formează obiectul specialității tale. Acesta este un adevăr care nu poate fi pus la îndoială.”¹⁹

Aproape toate metodicile de predare a literaturii române insistă asupra pregătirii științifice a profesorului, chiar folosind metafore exagerate: „Un element important care asigură o corectă orientare a activității de pregătire a profesorului pentru lecție, îl constituie nivelul pregătirii sale științifice, atins odată cu absolvirea facultății de filologie. Acest nivel reprezintă platforma, temelia pe care se va putea ridica, ulterior, edificiul cultural, științific și metodic, prin acumulări zilnice, proces specific, parcurs și trăit de orice intelectual.”²⁰

Profesorului i se cere o bună pregătire de specialitate. Aceasta presupune nu numai cunoașterea operelor literare prevăzute de manualele școlare, a istoriei literaturii române, a noțiunilor de limbă română sau de teorie literară, ci și a esteticii marxiste: „Fiecare procedeu de predare trebuie să dobândească o justificare teoretică din punct de vedere al metodologiei marxist-leniniste, care este hotărâtoare pentru activitatea instructiv-educativă a profesorului de limbă și literatură.”²¹

Celor enumerate înainte li se adaugă (în metodicile apărute imediat după 1948) cunoașterea serioasă a literaturii sovietice: „Iată pentru ce prima sarcină a profesorului de limba și literatura română este cunoașterea temeinică a științei literaturii, a teoriei literaturii și a istoriei limbii și literaturii române. De asemenea, el trebuie să cunoască tezaurul literaturii ruse și sovietice, precum și al literaturii noastre.”²²

Observațiile referitoare la literatura sovietică și la influența benefică a rușilor asupra noastră, reflectă o realitate politică a vremii: înlocuirea instituțiilor și mecanismelor României după 1944 cu cele ale unui stat de tip sovietic.

¹⁷ *Ibid.*, p. 157.

¹⁸ *Ibid.*, p. 158.

¹⁹ *Metodica predării literaturii române în clasele V-XI, op. cit.*, p. 7.

²⁰ I.D. Lăudat (coord.), *Metodica predării limbii și literaturii române în școala generală și liceu*, Editura Didactică și Pedagogică, București, 1973, p. 16.

²¹ *Metodica predării literaturii române în clasele V-XI, op. cit.*, p. 17.

²² *Ibid.*, p. 7.

Profesorului nu i se îngăduie să intre în rutină, ci trebuie să fie la curent cu tot ceea ce a apărut mai nou în domeniul său. Nu este suficientă pregătirea dobândită în timpul studiilor universitare. Acesteia i se adaugă învățarea pe tot parcursul vieții. Cunoștințele se completează și se perfecționează, fără întrerupere și cu perseverență, contribuind la formarea profesională: „Pentru aceasta se cere profesorului o temeinică pregătire de specialitate, simț critic și sensibilitate artistică, simț pedagogic, cunoașterea metodologiei cercetării științifice, cunoașterea metodologiei moderne a abordării textului literar și metodele active de cooperare cu colectivele de elevi în ora de curs. Să înțeleagă, să aprofundeze și să știe să aplice profund creator, de la o clasă la alta, conceptul de modernizare a studierii literaturii române în învățământ.”²³

Profesorul trebuie să aibă la îndemână instrumente proprii de lucru (cărți, fișe, conspecte etc.) de care să poată dispune în predarea literaturii române. Participarea la dezbaterile științifice ale vremurilor sale (congrese, conferințe, sesiuni, simpozioane, întâlniri) reprezintă o sarcină dezirabilă pentru orice cadru didactic. Printre recomandările/ sarcini pe care le mai primește profesorul de română se află și alcătuirea unei biblioteci personale.

Înșușirea ideologiei rămâne, însă, un obiectiv prioritar: „La terminarea anilor de studii”, precizează secretarul general al partidului la Conferința cadrelor și activului de partid din învățământul superior (13 septembrie 1974), „tinerii trebuie să cunoască temeinic problemele fundamentale, atât teoretice, cât și practice, ale specialității pe care și-au ales-o, fiind în stare să treacă de îndată cu randament înalt, la activitatea productivă, acolo unde vor fi repartizați.”²⁴

Multe observații legate de rolul profesorului de română sau de activitatea lui sunt de bun-simț și se regăsesc și în metodicile postdecembriste. Unele dintre ele (Constantin Parfene - *Literatura în școală*, Ion Șerdean - *Metodica predării limbii române la clasele I-IV* etc.), epurate de componenta ideologică, vor face carieră în pedagogia școlară după 1989.

4. Pregătirea „multilaterală”

Instruirea profesorului de literatură numai în specialitatea lui are un caracter unilateral și nu poate asigura realizarea integrală a predării obiectivelor limbii și literaturii române în școală. De aceea, profesorului i se cere să aibă un „orizont cultural larg”, o pregătire „multilaterală”, care înseamnă asimilarea unor cunoștințe ce țin de domenii variate, de la știință până la artă.

Profesorii cu o pregătire multilaterală vor avea la rândul lor elevi multilateral pregătiți: „Formarea tinerilor nu se asigură numai prin faptul că li se predă electronica, matematica, fizica, agronomia; pregătirea pentru viață, pentru edificarea societății de mâine înseamnă formarea multilaterală, atât de specialitate, cât și politică. Cadrele didactice au tocmai această menire.”²⁵

Cunoștințele din domenii variate pe care profesorii de română trebuie să le aibă sunt precizate în majoritatea manualelor de metodică. Pe rând, acestea exemplifică domeniile cu care profesorii trebuie să fie familiarizați pentru a realiza o educație eficientă. Unul dintre ele este reprezentat de limba română, deoarece, studiind literatura, elevii își formează și îmbogățesc vocabularul, descoperă contribuția pe care scriitorii de valoare o au în cultivarea limbii materne, descoperă etapele dezvoltării limbii române literare.

Profesorul trebuie să posede și cunoștințe de istorie națională și universală, pentru a putea raporta activitatea unui scriitor la contextul istoric sau pentru a putea prezenta caracteristicile epocii pe care o reflectă o operă literară. Totul impregnat, însă, de ideologie:

²³ Al. Bojin (coord.), *op. cit.*, p. 20.

²⁴ Nicolae Ceaușescu, *Cuvântare la Conferința cadrelor și activului de partid din învățământul superior*, Editura Politică, București, 1974, p. 24.

²⁵ *Ibid.*, p. 30.

„Cunoașterea principalelor evenimente din istoria patriei, a aspectelor vieții noastre culturale, a luptei ideologice dintre clasele sociale antagoniste etc. este absolut necesară profesorului”²⁶

În plus, sunt recomandate profesorului de română cunoștințe din domeniul eticii (comuniste), al psihologiei, al celorlalte științe umaniste, în special din domeniul artei.

Cunoștințele multiple pe care profesorul le are nu trebuie să-i inhibe pe elevi. Rolul lor este de a ajuta cadrul didactic să surprindă cu finețe multiplele fațete pe care le prezintă studierea fenomenului literar. Profesorul trebuie să fie la curent cu mișcarea culturală și artistică de actualitate, să facă audiții muzicale, să asiste la spectacole de teatru, la conferințe, să viziteze muzee, expoziții pentru a-i putea informa corect pe elevii săi. Mijloacele pe care le are un profesor la dispoziție (mai ales în cazul celor repartizați la țară) pentru a face acest lucru nu sunt precizate.

Cultura pe care profesorul trebuie să și-o formeze pentru a realiza obiectivele disciplinei pe care o predă, apreciază Gheorghe Gheorghiu-Dej, șeful statului comunist, în cuvântarea de la Congresul învățătorilor din 1952, este „nu orice cultură, ci o cultură cu adevărat progresistă, care ajută omenirea să meargă înainte, o cultură care se inspiră din învățăturile marxism-leninismului.”²⁷

Niciun amănunt nu este uitat. *Metodica predării limbii și literaturii române în școala generală și liceu*, coordonată de I.D. Lăudat, face referire inclusiv la vestimentația profesorului, la mimică și gestică: „Profesorul constituie un model din toate punctele de vedere pentru elevii săi. De aceea, el trebuie să se preocupe ca ținuta sa vestimentară să fie îngrijită, sobră, ca vorbirea sa să fie nu numai corectă, ci și nuanțată și distinsă, ca mimica sa să exteriorizeze ceva din participarea afectivă la lecție, în sfârșit, ca gesturile și mișcarea sa, în fața clasei, să fie reținute, dar sugestive.”²⁸

Altă metodică face aprecierea că: „Numai pregătindu-se, completându-și și perfecționându-și cu perseverență pregătirea, continuând fără întrerupere munca de însușire a învățaturii marxist-leniniste – deschizătoare de largi orizonturi – profesorul de literatură își va putea îndeplini înalta și frumoasa misiune ce i-a fost încredințată.”²⁹

Constantin Parfene critică facultățile de filologie care „nu asigură încă o pregătire științifică-metodică modernă viitorilor profesori de literatură, mai precis, nu pregătesc cadre capabile să folosească literatura ca mijloc de realizare a sarcinilor educației comuniste în școală.”³⁰

Concluzia care se impune este că profesorului i se cere loialitate nelimitată, necondiționată, totală față de ideologia oficială la care este obligat să adere: „Iată de ce, profesorul trebuie să se îngrijească, pe lângă educația elevilor săi, și de propria lui educație, să ia parte activă la viața socială, să-și lărgescă orizontul politic, cultura generală și de specialitate, să fie la curent cu dezvoltarea științei și literaturii sovietice, cele mai avansate din lume, studiind totodată și străduindu-se să-și îmbunătățească neconținut arta sa pedagogică.”³¹

Informațiile de ordin propagandistic dintre copertele metodicilor de predare ascund o falsificare profundă a realităților didactice românești, deoarece nu există alternativă la ceea ce propune și impune sistemul comunist, o religie secularizată.

²⁶ *Probleme metodice ale predării literaturii, op. cit.*, p.14.

²⁷ Gheorghe Gheorghiu-Dej, *Articole și cuvântări*, Editura de Stat pentru Literatură Politică, București, 1956, p. 449.

²⁸ I.D. Lăudat (coord.), *op. cit.*, p. 21.

²⁹ *Probleme metodice ale predării literaturii, op. cit.*, p.18.

³⁰ Constantin Parfene, *op. cit.*, p. 156.

³¹ *Metodica predării literaturii române în clasele V-XI, op. cit.*, p. 31.

Bibliografie

1. Bărboi, Constanța (coord.), *Limba și literatura română în liceu*, Editura Didactică și Pedagogică, București, 1983.
2. Blideanu, Eugen; Șerdean, Ion, *Orientări noi în metodologia studierii limbii române la ciclul primar. Citit-scris, citire, compunere*, Editura Didactică și Pedagogică, București, 1981.
3. Bojin, Al. (coord.), *Îndrumări metodice privind studierea limbii și literaturii române în școală*, Editura Didactică și Pedagogică, București, 1980.
4. Ceaușescu, Nicolae, *Cuvântare la Conferința cadrelor și activului de partid din învățământul superior*, Editura Politică, București, 1974.
5. Idem, *Dezvoltarea învățământului, științei și culturii*, Editura Politică, București, 1979.
6. Gheorghe, Mircea, *Ghid metodic pentru predarea lecturii literare la clasele V-VIII*, Editura Didactică și Pedagogică, București, 1982.
7. Gheorghiu-Dej, Gheorghe, *Articole și cuvântări*, Editura de Stat pentru Literatură Politică, București, 1956.
8. Lăudat, I.D. (coord.), *Metodica predării limbii și literaturii române în școala generală și liceu*, Editura Didactică și Pedagogică, București, 1973.
9. *Metodica predării literaturii române în clasele V-XI*, Editura Cartea Rusă, București, 1950.
10. Parfene, Constantin, *Literatura în școală: Contribuții la o didactică modernă a disciplinei*, Editura Didactică și Pedagogică, București, 1977.
11. *Probleme metodice ale predării literaturii*, Editura de Stat Didactică și Pedagogică, București, 1962.